

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/317746020>

Tasarım-Uygulama Kesitinde İç Mimarlık Proje Stüdyosu Deneyimi

Conference Paper · December 2012

CITATIONS

0

READS

151

4 authors, including:

Derya Adıgüzel Özbek

T.C. İstanbul Kültür University

13 PUBLICATIONS 2 CITATIONS

[SEE PROFILE](#)

Rana Kutlu

T.C. İstanbul Kültür University

10 PUBLICATIONS 9 CITATIONS

[SEE PROFILE](#)

TASARIM-UYGULAMA KESİTİNDE İÇ MİMARLIK PROJE STÜDYOSU DENEYİMİ

Derya Adıgüzel, Rana Kutlu, Sevinç Ormancı, Vehbi Tosun

İstanbul Kültür Üniversitesi, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü, İstanbul, Türkiye, ,
d.adiguzel@iku.edu.tr, r.kutlu@iku.edu.tr,
sevinçormanci@superonline.com, vehbi1956@hotmail.com

ABSTRACT

Design studios play an important role in interior design education. The student's knowledge, skills, competencies aimed to increase in the design studios which each grade level are followed in common process in the design approach with blended with different expectations. In the context of the study, it is aimed to increase the students' knowledge and skills of the both conceptual and practical in the three grade level project studio which are dealt with the holistic approach of the union of design-implementation. In addition to, it is provided a real implementation project ambient that is established in the relationship of designer-employer and participatory design. On the other side, the applicable project is determined in the jury reviews and the user exhibition identified the informal competition environment.

Keywords: Interior Architecture Project Studio, Interior Architecture Practice, Studio Experience, Interior Architecture Education

1.GİRİŞ

İç mimarlık eğitimi, mevcut yapıyla çalışmanın sınırlarını ve imkanlarını anlamak ve anlamlandırmak üzere kurgulanmıştır. İç mimarın sahip olması gereken en temel özellik kullanıcı gereksinimleri ile mevcut yapı ya da sınırlı alanın niteliklerini birleştirebilecek tasarım süreçlerini ve uygulamalarını gerçekleştirmek ve yönetebilmektir. Bu kapsamda iç mimarın, imar kanunu ve yönetmeliklerini bilmesi, ince yapı ve malzeme detaylarına hakim olması, uygulama tekniklerinden ve maliyetlerinden haberdar olması, ayrıca mimarlık/iç mimarlık tarihçesini ve güncel trendlerini bilmesi gerekmektedir [1]. İç mimarlık eğitimi de bu bilgi ve deneyim aşamalarını kapsayacak biçimde tasarlanıp geliştirilmektedir. Bu kapsamda; iç mimarlık bölümlerinin eğitim programında; zorunlu dersler, bu derslerde incelenen konuların detaylandırılmasının amaçlandığı seçmeli dersler ve tüm zorunlu ve seçmeli derslerde öğrenilenlerin harmanlandığı ve meslek pratiğine yönelik olarak gerçekleştirilen iç mimarlık proje stüdyoları yer almaktadır (Şekil 1).

Şekil 1. İç Mimarlık Proje Stüdyosu Girdileri

Tasarım temelli disiplinlerde proje stüdyosu, eğitim programının merkezinde bulunmaktadır. Birçok girdiyi ve farklı bilgiyi içeren stüdyo sürecini, her öğrenci farklı şekillerde anlamakta ve anlamlandırmaktadır. Ayrıca stüdyo yürütücüsü akademisyenin yaklaşımı ve yöntemi ile

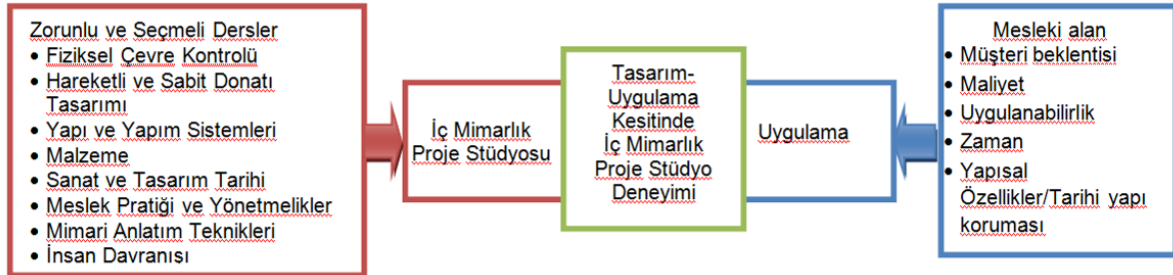
kuruma bakış açısı da farklı algılamada ve anlamlandırmada etkili olmaktadır. Bununla birlikte tasarım stüdyolarının bazı temel özelliklerini saptamak mümkündür [2]. Uluoğlu (1990), mimari tasarım stüdyolarıyla ilgili yaptığı çalışmada bu özellikleri aşağıdaki gibi saptamıştır.

- Tasarım stüdyosu mimarlık eğitiminin vazgeçilmez en önemli parçasıdır.
- Tasarım kimden öğrenilirse öğrenilsin tasarlanarak öğrenilir.
- Bire bir görüşmeler ve kritik verme tasarım stüdyosunda eğitim biçimidir.
- Nasıl tasarlanacağını bilgisi yürütücünden öğrenildiği için yürütücü asli rolü üstlenmektedir [3].

Uluoğlu'nun mimari tasarım stüdyolarına ilişkin yaptığı bu saptamalar iç mimarlık proje stüdyo eğitimi için de geçerlidir.

Tasarım karmaşık şekillenen bir süreç olup, tasarımcılar bilgi deneyim, mekansal imgelem ve yaratıcılıklarını kullanarak bu süreci yönetirler. Bu bağlamda bir yandan çevre tasarımı, yapıya ve çevresine ilişkin tarihsel süreç, kullanıcı gereksinimleri, fonksiyon analizi gibi belli başlı parametreleri inceleyerek, çözümlemeleri yapılırken; diğer yandan tasarıma ilişkin konsept geliştirme önerileri gerçekleştirilir. Bunun için ulusal ve uluslararası ölçekte başarılı tasarımları inceleyerek analiz ve sentez yapmak, tasarıma önemli katkı sağlamaktadır.

Yukarıda yer verilen tanımlamalar ve açıklamalar, mesleğin pratiğini kavramaya yönelik olarak kurguya dayalı oluşturulan iç mimarlık proje stüdyo eğitimini açıklamaktadır. Stüdyo yapısının dışına çıkmak, meslek pratiğinin doğrudan içinde bulunmak amacıyla; İstanbul Kültür Üniversitesi, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümünde, 2011-12 Güz yarıyılında, İç Mimarlık Proje V-VI stüdyosunun yapısı farklı oluşturulmuştur. Öğrencilere proje konusu olarak gerçek uygulama projesi verilerek kullanıcı ile birebir ilişkiye girmesi sağlanmıştır (Şekil 2). Bu bağlamda, Köknar ve Erdem'in (2010) çalışmalarında değindiği doğrusal ve ardışık zaman karar dizilerine dayalı bir tasarım modeli yerine, eş zamanlı duruma göre değişen, doğrusal olmayan, içkin bir model tercih edilmiştir [4].

Şekil 2. İç Mimarlık Proje 5-6 Stüdyosu-Tasarım-Uygulama Süreci Entegre Sistem Şeması

Bu kapsamda gerçek bir uygulama proje konusu verilmesi ile hedeflenen;

- Öğrencilerin, akademisyen denetiminde mesleki tecrübe kazanmalarını sağlamak
- İç Mimarlık Proje stüdyolarında daha çok tasarımsal ve konsept ağırlıklı yürütülen ders içeriklerinin geliştirilmesiyle uygulama sürecini de eğitimin bir parçası haline getirebilmek
- Öğrencilerin, kurgusal kullanıcı grubu için değil gerçekte var olan belirli bir kullanıcı profilinin ihtiyaçlarına yönelik çalışmasıdır.

2. ALAN ÇALIŞMASI

Tasarım uygulama entegrasyonun amaçlandığı İç Mimarlık Proje Stüdyosu V-VI'da öğrencilere konu olarak İstanbul Kadıköy ilçesi Beyaz Köşk Sitesi içinde yer alan "Sosyal Merkez" yapısının iç mekan düzenlemesi verilmiştir. Bu konunun yanında, site giriş kapısı tasarımı, arka bahçeye yapılması düşünülen havuz tasarımı veya sosyal merkezin bir

uzantısı olarak çalışacak açık alan düzenlemesi konularından birini seçmeleri istenmiştir (Şekil 3). Böylelikle bütüncül tasarım anlayışı içerisinde iç mekan ile birlikte çevresinin de ele alınması beklenmiştir.

Şekil 3. Proje Alanı Vaziyet Planı (Proje: Samet Küçükbay)

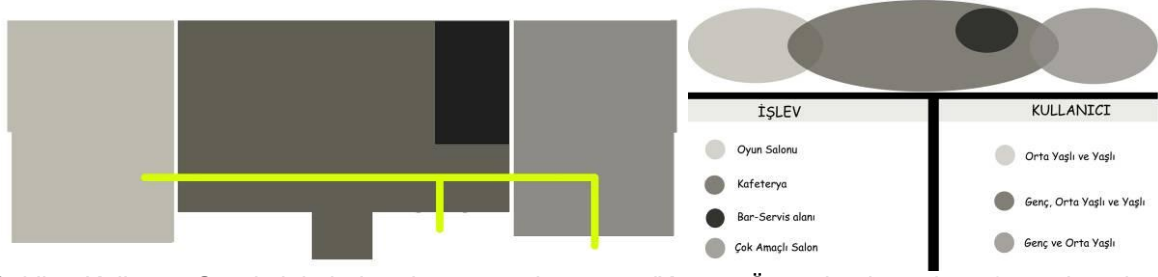
Stüdyonun stratejik plan kurgusunda öğrencilerin uygulamanın öğreticiliğini ve gerekliliklerini kavramaları beklenmiştir. Bununla birlikte, tasarım stratejisi geliştirirken yapının tarihsel, dokusal ve taşıyıcı özelliklerini korumak, kullanıcı ihtiyaçlarına cevap vermek ve belirli bir maliyetin içinde kalma gibi faktörlere dikkat etmeleri istenmiştir. Kısıtlayıcıların en belirleyicisi yapının tarihi özelliklerinin dikkate alınarak yapısal müdahalede bulunulmaması olmuştur. Öğrenciler yapının hem dokusal hem de yapısal özelliklerine ilgili yönetmeliklerde belirtildiği üzere müdahale etmemekle yükümlü tutulmuştur. İkinci kısıtlayıcı; kullanıcı ihtiyaçları olmuştur. Bununla ilgili olarak öğrenciler mevcut sosyal merkezi hem deneyimleme olanağı bulmuş hem de anket çalışması ile kullanıcı grubun gelir düzeyi, demografik ve sosyo-kültürel özelliklerini, ihtiyaç ve beklentilerini saptamışlardır. Maliyet ise üçüncü kısıtlayıcı parametredir, bununla ilgili tasarım sürecinde malzeme, uygulama ve işçilik kalemlerine ilişkin bütçeyi düşünerek hareket etmeleri istenmiştir. Bu bağlamda, üç temel sınırlayıcı öge çerçevesinde estetik, malzeme ve yapısal sorunların mekansal tasarım içinde çözülmesi amaçlanmıştır.

2.1. TASARIM SÜRECİ

İç mimarlık proje 5-6 tasarım eğitimi bir akademik dönemi yani 14 haftalık süreci kapsamaktadır. Bu süreç; yukarıda yer alan temel stratejiler çerçevesinde birbirinin içine geçen ve birbirini takip eden beş kademeli proje geliştirme süreci; veri toplama, analiz, sentez ve çözüm önerilerinin geliştirilmesi, alternatifler arasından seçim yapma aşamalarından oluşmaktadır.

İlk hafta öğrencilere proje konusu verilerek, bir sonraki derse konuyla ilgili literatür araştırmaları yapmaları günümüzdeki toplu konut yerleşkeleri ve yerleşkelerdeki sosyal donatı alanlarına ilişkin istek ve beklentileri araştırarak gelmeleri istenmiştir. İkinci hafta, proje yerine gezi yapılarak, site yönetiminden ve mevcutta sosyal merkez işletmecisinden, kullanıcı beklenti ve ihtiyaçları, projeye ayrılan bütçe ve zaman konusunda bilgiler alınmıştır. Sonraki aşamada öğrencilerin araştırmaları ve gezi esnasında edindikleri bilgileri harmanlayarak ihtiyaç programları ve plan taslaklarını oluşturmaları beklenmiştir.

Proje geliştirme sürecinde öğrenciler proje alanını ziyaret ederek kullanıcı beklenti ve ihtiyaçlarını gözlemleme, sorgulama ve deneyimleme ortamı bulmuşlar ve bu durum mekan kurgusunun gelişmesinde önemli bir etken olmuştur. Kullanıcıyla birebir iletişime girilmesi sayesinde, öğrenciler mekan kurgusu içinde kullanıcının demografik, sosyo-kültürel, ekonomik özellikleriyle örtüşen beklentilerine cevap verecek alanları bütüncül bir mekan organizasyonu ile çözebilmişlerdir (Şekil 4).

Şekil 4. Kullanıcı Gereksinimleri-Mekan Organizasyonu (Kevser Özcan'a ait proje paftasından alıntı)

Dönem boyunca düzenlenen üç ara değerlendirme ve teslim sonrasındaki savunma ise jüri sistemi şeklinde kurgulanmıştır. Birinci ara değerlendirmeye kadar olan süreçte öğrencilerin kendi proje çalışmaları doğrultusunda sahaya gitme ve mekanı kullanıcısıyla birlikte deneme olanağı sağlanmıştır. İkinci ara değerlendirmeden sonra ortak karar verilerek seçilen projeler kullanıcıların projelerle ilgili görüşlerini elde etmek üzere bir hafta süreyle site sosyal merkezinde sergilenmiştir. Öğrenci-öğretim üyesi ile gerçekleştirilen üçüncü ara değerlendirme ile savunmaya hazırlık yapılmıştır. 14 haftalık dönem sonunda proje tesliminin hemen arkasından site yöneticisinin ve sektörden bir tasarımcının da katıldığı final-savunma jürisinde öğrenciler projelerini sunmuşlardır. Akademisyenler, kullanıcı grubunu temsilen site yönetiminden bir mühendis ve profesyonel bir tasarımcıdan oluşan jürinin belirlediği başarılı projeler sitenin sosyal merkezinde 1 hafta süreyle sergilenmiş ve kullanıcı görüşleri alınmıştır. Bu değerlendirmenin ardından; başarılı görülen projeler içlerinden birinin uygulanmak üzere kullanıcı grubu tarafından seçilmesi için 1 hafta boyunca proje yerinde sergilenmiştir.

2.2. TASARIM-UYGULAMA ENTEGRASYONU

Tasarım uygulama entegrasyonu öncelikle proje alanı gezilerine site yönetiminin ve kullanıcıların katılımıyla sağlanmıştır. Sonrasındaki aşamada öğrenciler mekansal kurgularını; proje alanını deneyimleyerek, gözlemleyerek ve kullanıcılarla iletişim halinde bulunarak şekillendirmişlerdir. Ara değerlendirmelere site yönetiminden birilerinin katılması ve sonrasında seçilen projelerin, proje alanında sergilenmesiyle, öğrenciler gerçek müşterilerle karşı karşıya gelebilmişlerdir. Öğrenciler yalnızca akademisyenin kritikleriyle değil, gerçek müşterinin beklentileri doğrultusunda yaptığı eleştirileri de projelerine yansıtmaya çalışmışlardır.

Projenin uygulama süreci ile ilgili olarak Site Genel Kurulu'nda seçilen yeni Yönetim Kurulu tarafından bir Master plan hazırlanmasına ve bu plan çerçevesinde uygulamanın gerçekleştirilmesine karar verilmiştir. Yönetim kurulu tarafından yapılan Master Plan gereğince öncelikle Site Giriş Kapısı projesinin uygulanmasına karar verilmiştir. Bu bağlamda, Yönetim Kurulu'nun 2 üyesi, site sakinlerinden 1 mimar ve inşaat mühendisinin ve proje müellifi olarak öğrencinin katılımıyla bir komisyon oluşturulmuş ve gerekli ön çalışmalardan sonra projenin yapımına başlanması planlanmıştır.

2.3. TASARIM ÇIKTILARI

Final-savunma jürisi sonucunda; belirlenmiş olan yapının tarihi özelliklerinin dikkate alınması, kullanıcı ihtiyaçlarının belirlenmesi, malzeme ve uygulamanın belirli bir maliyet çerçevesinde planlanması stratejilerini tasarım-estetik-uygulanabilirlik bakış açısıyla bir araya getirebilen projeler; "Sosyal Merkez"de sergilenmiştir. Sergileme süresinde kullanıcı görüşleri de alınarak değerlendirme sonlandırılmıştır. Bu bağlamda, aşağıda üç ana konu çerçevesinde başarılı/yeterli görülen projelerden örneklere yer verilmiştir.

Proje alanında yer alan havuz ve yakın çevresine ilişkin alanın çözümünde hafif strüktürel, yapısal tasarımın yanı sıra mekandaki konfor koşullarının yerine getirilmesinde fiziksel çevre etkenlerinden ısıtma-havalandırma, aydınlatma, akustik konuları detaylı olarak incelenmiştir. Özellikle havuz ve yakın çevresinin kışın kullanımıyla ilgili olarak hafif strüktürel bir sistem önerilmiş, mevsimsel değişimlerde ise bu sistemin esnek kullanımıyla rüzgarın kesilmesi sağlanmıştır (Şekil 5).

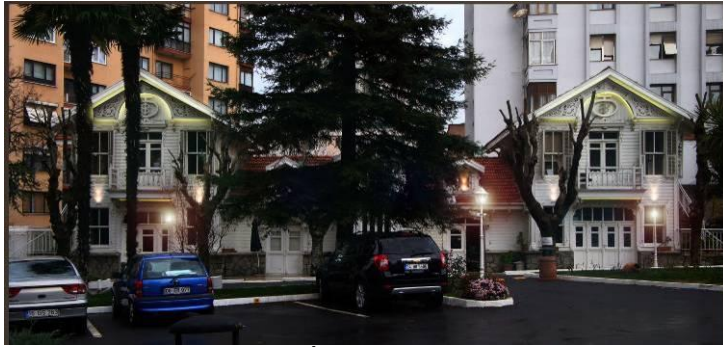
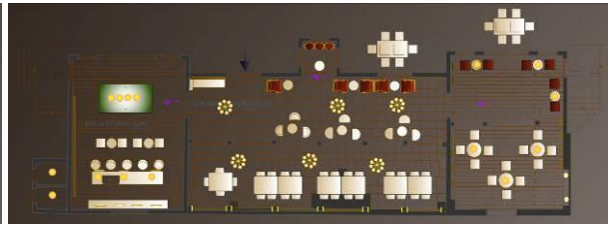

Şekil 5. Havuz-Açık Alan Düzenlemesi Örneği (Proje:Özlem Erdemirler)

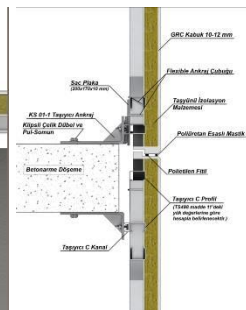
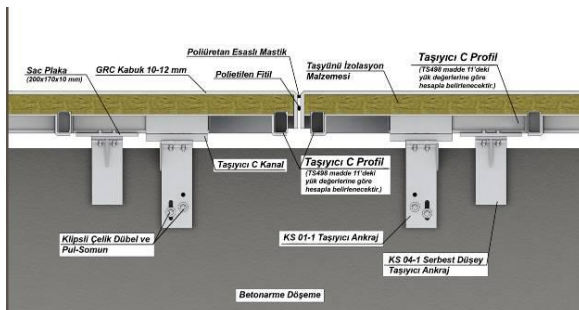
Sosyal Merkez Proje kurgusunda; işletme açısından bakılarak kullanıcı kapasitesinin ve kullanıcı gereksinimlerinin örtüştürülmesiyle birlikte stil belirlemede Art Nouveau akımı etkili olmuştur (Şekil 6). İç mekan çözümünde; fiziksel çevre etkenleri dikkate alınarak akustik, aydınlatma, ısıtma-havalandırma konularına yönelik öneriler geliştirilmiştir. Akustik konusunda hacim içindeki gürültü sorunu; donatı kaplamaları ve ses yutucu duvar kaplamalarıyla engellenmeye çalışılmıştır. Isıtma konusunda mevcut radyatörler korunmuş, ancak iç mekan düzenlemelerine bağlı olarak yer ve malzeme seçiminde değişiklikler yapılmıştır. Mutfak bölümünde egzost uygulamasıyla mekanın havalandırması mekanik yolla gerçekleştirilmiştir. İç mekan aydınlatmasında kullanılan ışık kaynaklarının renksel geri verimi yüksek, renk sıcaklığı ise tercih edilen malzemelerin renk ve dokusunu betimleyecek şekilde ılık renkli (4500 °K) seçilmiştir. Dış cephe aydınlatma tasarımında bina formunu vurgulamak üzere gizli Led Line (amber renkli) aydınlatma sistemi ile soğuk renkli ışık kaynaklarının kullanıldığı projektörler bir arada kullanılarak karma cephe aydınlatmasına gidilmiştir(Şekil 7).

Şekil 6. Sosyal Merkez İç Mekan Kurgusu-Stil Uygulaması Örneği (Proje:Gülümser Aysal)

Sitenin giriş kapısı, trafik yoğunluğu olan bir cadde üzerinde ve tanımsız bir şekilde yer almaktadır. Burada belirlenen temel sorun site girişinin yeterli ölçüde algılanamamasıdır. Girişin tanımlı kılınmasının yanısıra kapının hemen yakınında bulunan tarihi köşkle ilişki kurabilecek bir tasarıma ihtiyaç vardır. Diğer önemli parametreler ise kaldırım çekme mesafesi, duvar yüksekliği gibi yerel yönetmeliklerin getirdiği zorunluluklardır. Geliştirilen çözüm önerisinde bu parametreler dikkate alınarak yatay ve düşey aksların şaşırtılmasıyla geliştirilen kapı tasarımına mevcutta yetersiz olan güvenlik birimi de eklenmiştir. Modern ve sade kapı tasarımı sitenin modern mimari dilini referans alarak kurgulanmıştır. Ayrıca, geliştirilen çözümlerle birlikte; yapım yönetimi, malzeme kullanım olanakları ve maliyet analizleri yapılmıştır (Şekil 8).

malzeme cinsi	adet / m ²	birim fiyat	tutar
basic panel (250 x 250 mm)	20	95,00 TL	1.950,00 TL
0 - 250 W (400mm Trafik M) standart	2	50,00 TL	100,00 TL
trafik - standart ebeli bag - aparatları	2	15,00 TL	30,00 TL
trafik - standart panel bag - aparatları	2	10,00 TL	20,00 TL
benzer - benzer bag aparatları	8	20,00 TL	160,00 TL
benzer 2,5 W (100 mm x 100 mm)	500	0,80 TL	400,00 TL
Montaj kiti kasa demirle donatı (100 x 100 mm)	80	28,50 TL	2.280,00 TL
		toplam	2.840,00 TL
indirim		20%	568,00 TL
		gra toplam	2.147,20 TL
kdv		18%	386,50 TL
		toplam	2.533,70 TL
KDV DAHİL TOPLAM	≈ € 220	2.320	5.974,13 TL

Kıvda Masraflar	adet / m ²	birim fiyat	tutar
Montaj / taşıma	0	0,00 TL	0,00 TL
Çarpımlar ve Akad. Ayrılmalar	0	0,00 TL	0,00 TL
Poros ve diğer	0	0,00 TL	0,00 TL
Alınan aksa Tavan ve met plastik bagı yapılmış	0	0,00 TL	0,00 TL
Malzeme	0	0,00 TL	0,00 TL
		gra toplam	0,00 TL
kdv		18%	0,00 TL
		toplam	0,00 TL
Kıvda GENEL TOPLAM			5.974,13 TL

Şekil 8 Giriş Kapısı Tasarım Örneği (Proje:Samet Küçükbay)

4. SONUÇ

Tasarım-uygulama birlikteliğinde eş zamanlı olarak yürütölmeye çalışılan 3. sınıf proje stüdyosu çalışmasının sonucunda öğrenciler;

- Katılımcı tasarım süreciyle eğitim sonrasında karşılaşacakları tasarımcı-işveren ilişkisini deneyimleme fırsatı bulmuşlardır.
- Farklı kullanıcı grupları ile bir araya gelerek “tasarım ile iletişim” kurulması deneyimini yaşamışlardır.
- Tasarım sürecinde “maliyet” ve teknik olarak “yapılabilirlik” unsurları ile ilk kez karşılaşarak uygulanabilirlik ve bütçe olanakları içinde tasarım geliştirme deneyimi kazanmışlardır.
- Jüri değerlendirmeleri sonucu başarılı bulunan projelerin seçilmesi, seçilen projelerin sergilenmesi ve içlerinden birinin uygulanacak olması ile deneyimsel bir yarışma ortamıyla tanışmışlardır.

Fiziksel çevrede tasarımı etkileyen değişkenlerin proje geliştirmenin en başından itibaren titizlik ile ele alınması tasarımın başarısını etkiler. Akademik süreçte öğrenciler algılama, tecrübe, alışkanlıklar ve düşünce biçimlerine bağlı olarak farklı yöntemlerle proje tasarımları yapmakta ve elde ettikleri tecrübe ve bilgi birikimi ile projelerini daha ileri seviyeye taşımaktadırlar. Proje geliştirme, tasarım yapma bilgi ve becerisi hayat boyu devam eden bir aktivitedir. İç Mimarlık Proje 5-6 Stüdyosu’nda izlenen tasarım-uygulama birlikteliğindeki yaklaşım ile yukarıda yer verilen sonuç çıktıları öğrencilerin algı ve bilgi düzeyleri ölçüsünde başarılı olduklarını göstermektedir. Ayrıca tasarım sürecinin ardından projenin uygulanacak olması, uygulama projesi gerekliliklerini yerine getirmelerini sağlamıştır. Bununla birlikte yaşanan süreç, sorunlar üzerine düşünmeyi ve çözüme yönelik olarak nitelikli araştırma yapmayı özetle deneyimleyerek tecrübe kazanmayı sağlamıştır. Sonuçta; tasarım ve uygulama entegrasyonuna yönelik kurgulanan proje stüdyosu öğrencilere tasarlariken gerçek uygulamanın sorunlarını ve getirilerini harmanlayabilme, döngüsel olarak tasarlayabilme deneyimi kazandırmasında bir başlangıç görevi görmüştür. Bununla birlikte, projenin uygulama ve şantiye sürecinin kazandıracağı bilgi ve tecrübe açıktır.

KAYNAKLAR

- [1] Brooker, G. ve Stone, S. (2011) *İç Mekan Tasarımı Nedir*. Z. Yazıcıoğlu Halu, (çev.), İstanbul: Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları.
- [2] Adıgüzel, D. ve İncirlioğlu E. O. (2010) Sürdürülebilirlik Kavramının İç Mimarlık Eğitimindeki Yeri, *1st. International Graduate Research Symposium*, 2. Cilt. Ankara: ODTÜ, s:3-8.
- [3] Uluoğlu, B., (1990) Mimari Tasarım Eğitimi Tasarım Bağlamında Stüdyo Eleştirileri, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- [4] Köknar, S.A. ve Erdem, A. (2010) “Tasarılama Eyleminin Tasarım Araçları Modeli Üzerinden Bir Okuması”, *İTÜ Dergisi/a*, 9 (2): 51-62.